

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1921 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss Carl Gustafs stads gevärsfaktori tillhörig mark.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 4 mars 1921 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 303, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

att de å en av stadsingenjören V. Dale den 15 november 1920 upprättad karta med litt. A och B betecknade områden av kronohemmanet Gredby i Eskilstuna med en areal av tillhopa omkring 171,154 kvadratmeter må — med undantag av de å området litt. B befintliga träd av minst 15 centimeters diameter vid brösthöjd — försäljas till Egnahemsföreningen Grangärdet utan personlig ansvarighet för en köpeskilling av 45,803 kronor 90 öre samt i övrigt på i statsrådsprotokollet angivna villkor;

att 680 kronor av köpeskillingsbeloppet må utbetalas till de faktoriarbetare, som å området litt. B uppodlat s. k. kolonilotter; samt

att återstoden av köpeskillingen eller 45,123 kronor 90 öre må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

Utskottet kan till en början icke underlåta framhålla att den i förevarande ärende förebragta utredningen synes utskottet i flera avseenden otillfredsställande. Sålunda har länsstyrelsen i Södermanlands län ej lämnats tillfälle att i ärendet avgiva yttrande och vederbörande domänintendent och jägmästare hava ej anlitats vid värdering av markområdena och

Utskottet.

därå växande skog. Värderingen har enligt beslut av arméförvaltningens fortifikationsdepartement förrättats av en nämnd bestående av tre personer, av vilka styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori och egnahemsföreningen Grangärdet vardera utsett en. De två på så sätt valda värderingsmännen hade därefter utsett den tredje. Utskottet vill i anledning härav såsom sin åsikt uttala, att värdering av till försäljning föreslagen kronomark bör verkställas på sätt i allmänhet sker vid uppskattning av till upplåtelse ifrågasatt, under domänstyrelsens förvaltning stående mark.

Vidare har områdenas tomtindelning icke verkställts på uppdrag av någon statsmyndighet, utan har på anmodan av egnahemsföreningen sådan indelning utförts av stadsingenjören i Eskilstuna V. Dale. Områdena hava därvid uppdelats i anmärkningsvärt stora tomter. Enligt vad utskottet inhämtat, är det i propositionen med litt. A betecknade området omfattande 20,154 kvadratmeter fördelat i 10 tomter och det med litt. B angivna området omfattande 151,000 kvadratmeter i 91 tomter.

Av utredningen framgår, att styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori efter bemyndigande av arméförvaltningens fortifikationsdepartement på 30 år från och med den 1 november 1920 till ifrågasvarande egnahemsförening utarrenderat området litt. A för 60 kronor och området litt. B för 400 kronor eller tillhoppa för 460 kronor för år. Utskottet har icke kunnat undgå finna det anmärkningsvärt, att fortifikationsdepartementet låtit föranstalta om en åtgärd, varigenom riksdagens beslut i ärendet uppenbarligen i väsentlig mån föregripes. Genom berörda åtgärd har det också blivit omöjliggjort att beträffande ifrågasvarande områden tillämpa de för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar stadgade villkor. Den vidtagna åtgärden synes utskottet så mycket mer betänklig som arrendesumman, i betraktande av att områdena gränsa intill Eskilstuna stads planlagda område, måste anses synnerligen låg. För varje tomt skulle sålunda i årligt arrende erläggas i genomsnitt endast 4 kronor 60 öre.

För att erhålla närmare kännedom om förhållandena beträffande nu ifrågasatta försäljning har utskottet avlagt besök å de till försäljning föreslagna områdena. Utskottet meddelades därvid, att ifrågasvarande områden fördelats i 101 tomter bland Egnahemsföreningen Grangärdets medlemmar, vilka huvudsakligen utgjordes av järnvägstjänstemän och arbetare. Föreningen hade kommit till stånd på grund av rådande bostadsnöd, vilken i Eskilstuna gjort sig särskilt kännbar. En del arbeten med vägars anläggning och bostädernas uppförande hade redan vidtagits och hade detsamma utförts under medlemmarnas fritid, särskilt under de dagar fabrikerna i Eskilstuna ej höllos i drift. Vidare upplystes,

att det vållade stora svårigheter att från ifrågavarande områden erhålla avlopp.

När det gällt att inom utskottet taga ställning till nu föreliggande förslag har utskottet av skäl, som utskottet i början av sitt utlåtande påpekat, haft grundad anledning hysa tveksamhet mot att tillstyrka den ifrågasatta försäljningen. Emellertid skulle för ifrågavarande egnahems-tagare, vilka, på sätt ovan nämnts, redan påbörjat sina byggnader, enligt vad för utskottet upplysts, uppstå stora svårigheter, därest de icke genom markens förvärvande med äganderätt kunde beredas möjlighet att erhålla egnahemslån för fullbordande av sina byggnader. Med hänsyn härtill har utskottet likväl icke velat motsätta sig den ifrågasatta försäljningen.

Emellertid har i propositionen föreslagits, att å området litt. B befintliga träd av minst 15 centimeters diameter vid brösthöjd skulle från försäljningen undantagas. Nämda träd, vilka enligt upprättat värderingsinstrument av kronojägaren E. W. Ullberg uppskattats till 1,397 kubikmeter och av en av värderingsmännen, trävaruhandlaren C. W. Johansson värderats till i runt tal 20,000 kronor, skulle enligt propositionen försäljas under hand. Utskottet kan dock icke finna den föreslagna anordningen med avseende å skogens avyttrande lämplig utan anser, att försäljningen av markområdena och skogen bör ske i ett sammanhang. Utskottet vill därför förorda, att ifrågavarande områden med därå växande skog försäljas till egnahemsföreningen för en till 65,800 kronor avrundad summa.

Mot Kungl. Maj:ts förslag att till vissa faktoriärbetare utbetala 680 kronor såsom ersättning för å området litt. B verkställd uppodling av kolonilotter har utskottet intet att erinra.

Plan för områdenas uppdelning ävensom närmare bestämmelser för desammas försäljning torde böra fastställas av Kungl. Maj:t.

I överensstämmelse med det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må på så sätt bifalla förevarande proposition, att riksdagen må medgiva,

att de å av stadsingenjören V. Dale den 15 november 1920 upprättad karta med litt. A och B betecknade områden av kronohemmanet Gredby i Eskilstuna med en areal av tillhoppa omkring 171,154 kvadratmeter må med därå växande skog försäljas till Egnahemsföreningen Grangärdet utan personlig ansvarighet för en köpeskillning av 65,800 kronor samt i övrigt på villkor, som fastställas av Kungl. Maj:t;

att 680 kronor av köpeskillingsbeloppet må utbetalas till de faktoriarbetare, som å området litt. B uppodlat s. k. kolonilotter; samt

att återstoden av köpeskillingen eller 65,120 kronor må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Stockholm den 23 maj 1921.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norin*, *Hellström*, *Träff*, *Ingeström*, *Elisson*, *Barthelsson* och *Berge* samt

från andra kammaren: herrar greve *Hamilton*, *Nilsson* i Tånga, *Öberg*, *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Broberg, *Andersson* i Grimbo, *Ericsson* i Arboga och *Danielsson*.

Reservation

av herr *Johansson* i Uppmälby, som ansett, att då priset på skogsprodukter väsentligt sjunkit sedan skogens värdering verkställdes priset å skogen bort nedsättas med $\frac{1}{4}$ eller med 5,000 kronor, varigenom försäljningssumman å områdena i sin helhet skulle uppgå till 60,800 kronor.